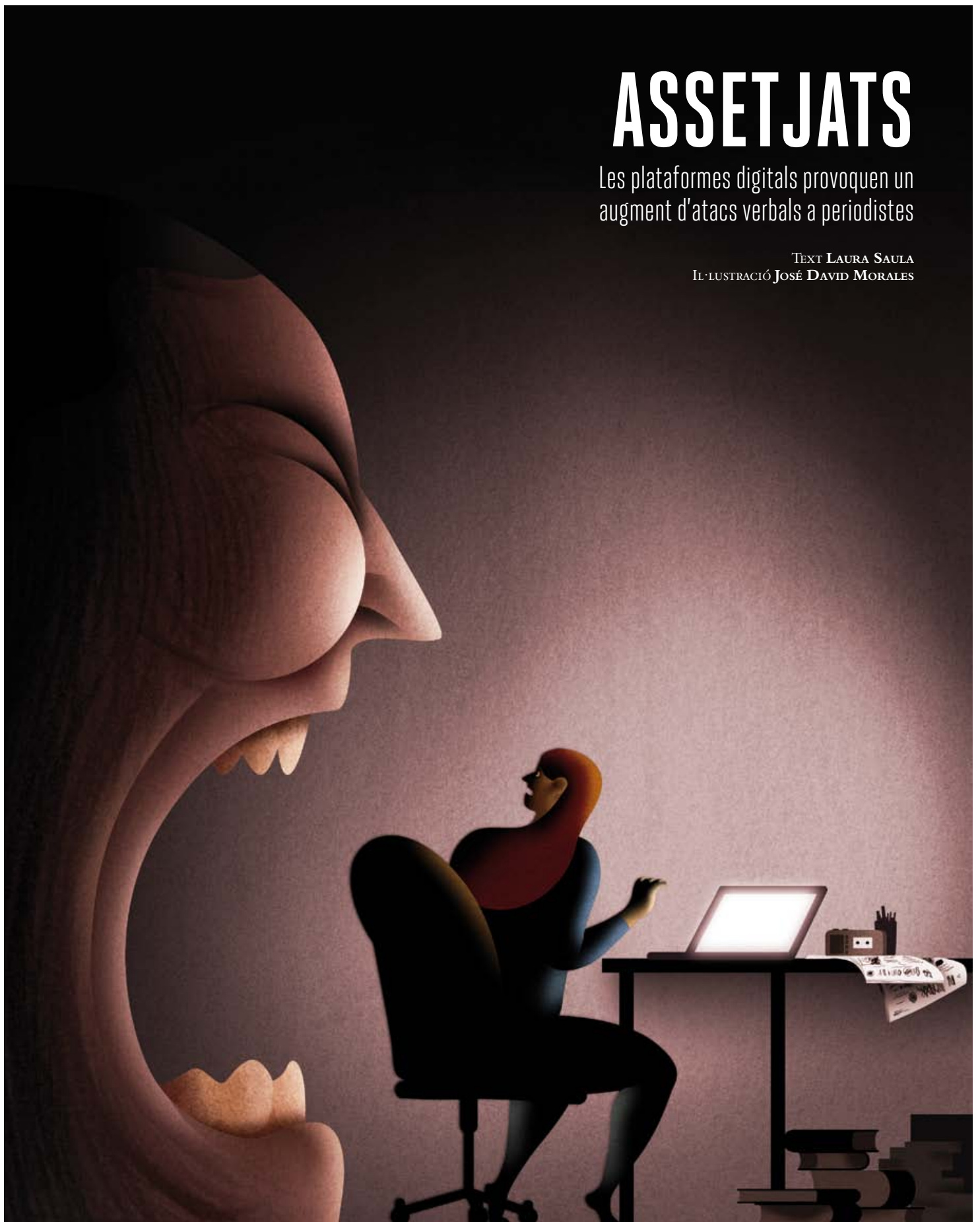

ASSETJATS

Les plataformes digitals provoquen un augment d'atacs verbals a periodistes

TEXT LAURA SAULA
IL·LUSTRACIÓ JOSÉ DAVID MORALES

Més de la meitat dels periodistes europeus pateix ciberassetjament o *ciberbullying*, segons un estudi elaborat pel Consell d'Europa. Una epidèmia digital que ha augmentat en els últims anys i que, encara que afecta homes i dones professionals de manera diferent, incentiva en ambdós casos la pèrdua de la llibertat d'expressió i l'autocensura a les xarxes. I el problema és que aquest fenomen que involucra un gran nombre de professionals no sembla tenir aturador.

Alguna cosa està passant quan s'alcen cada vegada més veus en contra del ciberassetjament a periodistes. O, dit d'una altra manera, en contra de l'allau d'insults i amenaces que reben els professionals de la informació als comptes personals de Twitter i Facebook. Un fenomen que, lluny d'aturar-se, va en augment. Concretament, al vell continent el *ciberbullying* ja afecta un 53% dels periodistes que van participar en l'estudi *Periodistes sota pressió: ingerència injustificada, por i autocensura a Europa*, publicat pel Consell d'Europa el passat mes d'abril.

Darrerament, en l'àmbit mundial hi ha hagut una sèrie de casos que s'han donat a conèixer, com el del subdirector a Washington del *New York Times*, Jonathan Weisman, qui va tancar el compte de Twitter després de patir una pluja constant de missatges antisemi-

SEGONS UN ESTUDI DEL CONSELL D'EUROPA, UN 53% DE PERIODISTES HA PATIT CIBERASSETJAMENT EN ALGUN MOMENT

tes. O, el passat mes de març, quan la policia dels Estats Units va detenir un home acusat d'enviar un tuit amb imatges animades que van provocar un atac epilèptic i un vessament cerebral al periodista Kurt Wichenwald de *Vanity Fair*.

Aquí tampoc no ens hem quedat enrere i ja comptem amb un bon recull d'incidents. És el cas del periodista esportiu de *Cuatro* Juanma Castaño a qui, el 2011, tres tuitaires van amenaçar de mort repetidament fins que van ser detinguts per la policia. O, l'any passat, quan Javier Negre, periodista d'investigació d'*El Mundo*, va ser assetjat a través de les xarxes arran de la publicació

d'un article sobre Andrés Bódalo, regidor de Jaén en Común. Paral·lelament, altres periodistes i comunicadors coneguts com Toni Soler, Jordi Basté o Jordi Évole també solen rebre regularment atacs i insults de trols anònims a les xarxes.

Un dels últims casos denunciats ha estat el del periodista d'*El País*, Cristian Segura, que, des de principi d'any, ha rebut un gran

TONI SOLER, JORDI BASTÉ, JORDI ÉVOLE O CRISTIAN SEGURA REBEN INSULTS CONSTANTS I AMENACES A LES XARXES

nombre d'insults i atacs a Twitter arran de destapar el que explicava Santi Vidal a les conferències que donava sobre el Procés, així com la publicació de les declaracions de Lluís Llach sobre els funcionaris i la llei de desconnexió. “Rebo unes cent interaccions al dia, però tinc les notificacions silenciades, així que si no vull, no les miro”, explica Segura.

Més que amenaces, el periodista assegura rebre insults i comentaris desagradables de persones anònimes, si bé també de mitjans independentistes. “M'han arribat a dir que, quan Catalunya sigui independent, ja no podré treballar més com a periodista”, es lamenta. “I encara hi ha una cosa més greu –afègeix– i és que, per primera vegada, molts atacants no eren ciutadans normals, sinó dirigents de partits polítics”.

El cas del ciberassetjament a les dones periodistes mereix un espai a part. Per començar, un 25% de les dones enquestades el 2014 per l'International Women's Media Foundation (IWMEF) a

NO ELS ALIMENTIS

La violència és habitual a les xarxes perquè també ho és en les persones i en la societat, tot i que hi ha diversos factors que cal tenir en compte. Laia Rosich, coordinadora de la comissió de Psicologia i TIC del Col·legi Oficial de Psicologia de Catalunya (COPC), explica que és important diferenciar les crítiques, queixes o retrets a través de les xarxes, de l'ús sistematitzat per assetjar o atacar.

De la mateixa manera, també s'ha de diferenciar quan l'atac es fa des de perfils anònims o des de personals o jurídics que vénen incentivats o fomentats per determinats grups d'influència o poder. "Els trols s'alimenten de la necessitat de pertinença i de ser reconeguts, per això és important no donar-los menjar, el que en anglès s'anomena *don't feed the troll*", recomana Rosich.

Actualment, aquesta experta reconeix que hi ha un nivell molt ampli de grisos a les xarxes socials pel que fa a la penalització de certs comentaris, alguns dels quals tenen un nivell d'agressió massa subtil per a ser denunciats. "Sanirà tenint cada cop més jurisprudència i caldrà ajustar aquests grisos, perquè actualment el que veiem és que hi ha un nivell d'atac molt potent de manera selectiva, amb les conseqüències que això pot comportar", explica. Per a Rosich, en determinats casos a part de la intervenció judicial, en el futur hauré d'organitzar-nos en estratègies més comunitàries i xarxes de suport amb l'objectiu de contrarestar els efectes del *ciberbullying* a la nostra vida professional.

Encara que gran part d'aquests ciberatacs es registren a Llatinoamèrica, Àsia i Àfrica, no vol dir que a Europa no passi. "He vist tuits adreçats a Ana Pastor que són casos clars de ciberassetjament misogin", explica Lainez, qui creu que al nostre continent encara falta documentar i fer més estudis sobre aquesta problemàtica. Tot i això, han transcendit alguns casos als mitjans espanyols durant els últims anys.

Per exemple, Lara Siscar, periodista de TVE, va ser ciberassetjada, el 2015, per dos homes que van arribar al punt de perseguir-la al carrer i que, finalment, van ser detinguts per la policia. Un altre cas és el d'Olivia García, del diari digital *Riojaz*, que fa més d'un any aguanta els comentaris misogins d'un trol que l'assetja sota desenes de noms falsos. Fins al punt que ho va denunciar davant la justícia i el Colegio de Periodistas de La Rioja i la Asociación

l'estudi *Violence and harassment against women in the news media*, asseguraven haver experimentat intimidació, amenaces i abusos a través de mitjans en línia. Ara bé, al contrari del que passa amb els companys de professió, aquests insults no es referien al treball periodístic ni a la ideologia, sinó que estaven enfocats a temes com el seu físic o l'entorn familiar.

"Si s'insulta a una dona periodista, sempre es converteix en un atac a la seva sexualitat i a la seva intimitat personal", assegura Zuliana Lainez, membre del comitè executiu de la Federació Internacional de Periodistes (FIP). De fet, segons Lainez, aquesta situació ja passava abans de l'era digital, quan circulaven publicacions falses o muntatges pornogràfics amb cares de dones professionals. "Mai he vist que se li faci això a un home periodista", afegeix. Lainez creu que, al final, no deixa de ser un atac doble: per ser dona i ser periodista. "Aquestes agressions busquen apagar les veus de les dones professionals que, tot i ser més en nombre, són menys potents. Ens volen silenciar", assegura.

EN ELS HOMES ELS INSULTS ES REFEREIXEN A TEMES DE FEINA O IDEOLÒGICS, EN LES PERIODISTES SÓN, SOBRETOT, DE CAIRE SEXISTA

de la Prensa de La Rioja van mostrar-li el seu suport. "He vist amb tristesa com moltes periodistes decideixen tancar els seus comptes", comenta Lainez. Tanmateix, també hi ha altres professionals que opten per respondre als atacants o els bloquegen, encara que puguin ser acusades d'anar en contra de la llibertat d'expressió. "Un insult no és en cap cas llibertat d'expressió", matisa Lainez.

Per evitar que les dones periodistes tanquin els perfils i denunciïn la situació, han sorgit diferents plataformes en línia com la

DADES PREOCUPANTS

Les amenaces a la llibertat de premsa han augmentat considerablement a Europa en els últims anys. Almenys això és el que es desprèn de l'estudi *Periodistes sota pressió: ingerència injustificada, por i autocensura a Europa*, publicat pel Consell d'Europa a l'abril de 2017. L'enquesta de l'estudi es va realitzar a 940 periodistes de 47 estats membres del Consell d'Europa i Bielorússia. Algunes de les dades més rellevants són les següents:

65% DELS PERIODISTES

enquestats han patit **violència psicològica**, com intimidació, amenaces, calúmnies i humiliacions.

53% DELS PROFESSIONALS

han patit **ciberassetjament**, sovint en forma d'acusacions partidistes, atacs personals i difamació pública.

1 DE CADA 5 ENQUESTATS

admet que s'ha sentit pressionat a l'hora de publicar determinades informacions. Tots aquests atacs provoquen un alt nivell d'**autocensura**.

campanya *Byte Back*, creada per la South Asia Media Solidarity Network (SAMSAN) i la Federació Internacional de Periodistes, en què es donen consells sobre com actuar en cas d'agressió. També existeix l'anomenada Alerta Machitroll, creada el 2015 per la colombiana Fundació Karisma amb el suport de Web Foundation, que busca visibilitzar i denunciar en clau d'humor aquells comentaris, imatges o continguts violents que circulen a la Xarxa en contra de les dones.

ELS LÍMITS DE LA LLIBERTAT D'EXPRESSIONI

“A les xarxes socials hi ha llibertat d'expressió, però també molt llibertinatge en forma d'insults, misogínia i discurs de l'odi”, remarca Lainez. El problema, segons la periodista, és com controlar el contingut que circula per aquests canals. La seva proposta per solucionar-ho seria organitzar-se i regular la situació des del gremi de periodistes. “Si això ho deixem al criteri dels responsables de les xarxes socials, els hi estarem donant massa poder”, conclou.

D'altra banda, per a Cristian Segura, les xarxes socials han facilitat més que mai el contacte entre els periodistes i els lectors. “La

"REPS CRÍTQUES DE PERSONES QUE TAN SOLS S'HAN LLEGIT EL TITULAR"

Cristian Segura, *El País*

diferència és que abans, quan un lector enviava una carta a la redacció, estaves segur que s'havia llegit l'article. En canvi, ara, potser només reps crítiques de persones que tan sols s'han llegit el titular”, conclou. És el que té l'efecte de la immediatesa a les xarxes. El problema és quan els autors dels insults passen a ser dirigents polítics i persones influents. Un fet que cada vegada està passant més i que s'haurà d'anar vigilant en un futur. Ç